

Pozmeňovací návrh
poslanca Národnej rady Slovenskej republiky *Richarda Vašecku*

k návrhu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Evy Smolíkovej, Ľubomíra Petráka a Pétera Vorosa na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač 1468)

K čl. I

Čl. I sa dopĺňa novými bodmi 8 až 12, ktoré znejú:

7. V § 24 ods. 2 písm. b) sa vypúšťajú slová „prvého stupňa“.
8. V § 24 ods. 4 sa vypúšťajú slová „ustanovené pre učiteľov I. stupňa základnej školy“
9. V § 24 ods. 6 v prvej a druhej vete sa vypúšťajú slová „komisionálne“ v tretej vete slovo „komisionálnej“.
10. V § 24 ods. 7 sa vypúšťa slovo „komisionálnej“.
11. V § 24 ods. 8 v prvej vete sa vypúšťa slovo „komisionálnu“.
12. V § 24 sa ods. 9 vypúšťa a nasledujúce odseky sa prečísľujú.

Nasledujúce body sa prečísľujú.

Meno a Priezvisko

Podpis

1. *Richard Vašečka*

2. *Marek Krajčár*

3. *JUREK ZVARIČ*

4. *EDUARD HEGEK*

5. *BORIS KOLLAR*

6. *MILAN KRAJNIAK*

7. *ANNA VEREŠOVÁ*

8. *MIROSLAV SOPKO*

9. *ELONA ČERVENÁKOVÁ*

10. *SONIA GABRIELIS*

11. *LUDOVIT GOZÁ*

Vašečka
Krajčár
Zvarič
Hegerek
Kollar
Krajniak
Verešová
Sopko
Červenáková
Gabrielis
Gozá

12. PETER STARCHOV

13. PETER KOCLINSEK

14. ADRIANA PIOLINSKA

15. IGOR JANCKELIK

Odôvodnenie pozmeňovacieho návrhu

Cieľom predloženého pozmeňujúceho návrhu je rozšíriť možnosť individuálneho vzdelávania žiakov (známe aj ako domáce vzdelávanie) aj na druhý stupeň základných škôl.

V súčasnosti zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje individuálne vzdelávanie vo svojom §24, ktorý umožňuje realizáciu individuálneho vzdelávania pri splnení konkrétnych, hlavne kvalitatívnych podmienok zo strany rodičov, na prvom stupni povinnej školskej dochádzky.

Počas obdobia od účinnosti zákona až do súčasnosti neboli zo strany Štátnej školskej inšpekcie identifikované výraznejšie problémy s realizáciou tohto zákonného ustanovenia a možno konštatovať, že sa inštitút individuálneho vzdelávania osvedčil ako vhodný prostriedok pre poskytovanie vzdelania deťom, ktoré vzhľadom na svoje osobité potreby a situácie si vyžadujú zvláštny prístup.

V školskom roku 2010/2011 sa začínalo s prvými 24 žiakmi využívajúcimi túto formu vzdelávania. V školskom roku 2018/2019 už túto formu využívalo 579 žiakov. Obvykle išlo o žiakov s osobitnými vzdelávacími potrebami, ktorí potrebujú osobitnú mieru pozornosti zo strany pedagóga.

Toto obdobie možno chápať ako overovanie individuálneho vzdelávania v prostredí Slovenska. Hoci počty žiakov, ktorí využívajú túto formu vzdelávania nie sú vysoké a ani sa na základe skúseností zo zahraničia nepredpokladá, že táto forma by mohla byť signifikantnejšie využívaná, napriek tomu je to vhodný doplnok existujúceho systému, ktorý umožňuje zabezpečiť vzdelávanie aj tým žiakom, ktorí z rôznych príčin, najmä zdravotného charakteru, nemôžu pravidelne navštevovať školské zariadenia alebo charakter ich potrieb vyžaduje osobitnú zvýšenú formu pozornosti zo strany pedagóga.

Po skoro desiatich rokoch existencie individuálneho vzdelávania na Slovensku sa ako vzrastajúci problém objavuje neexistencia možnosti poskytovať takúto formu vzdelávania aj na II. stupni povinnej školskej dochádzky. Všeobecne možno konštatovať, že zavedeniu tejto možnosti nebráni nič z odborného hľadiska a to aj vzhľadom na doterajšie pozitívne skúsenosti z uplynulého obdobia ako aj skúseností iných krajín, keď všetky krajiny OECD, ktoré majú možnosť individuálneho vzdelávania na prvom stupni, majú túto možnosť aj na stupni druhom (Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Litva, Maďarsko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovinsko, Švédsko, Veľká Británia, USA a Kanada). Inými slovami, všetci naši susedia – členovia Európskej únie zaviedli tento inštitút do svojich právnych poriadkov.

Skutočnosť, že žiaci, ktorí využívajú možnosť individuálneho vzdelávania na prvom stupni, takúto možnosť na Slovensku nemajú v stupni druhom, vedie k prihlasovaniu takýchto detí na základné školy do Českej republiky, kde v súčasnosti študuje touto formou podľa odhadov asi 400 žiakov so slovenským občianstvom.

Domnievame sa, že takáto komplikácia môže mať vplyv na kvalitu získavaného vzdelania, možnosť týchto žiakov získavať vedomosti a zručnosti na základe slovenského štátneho vzdelávacieho programu a v neposlednom rade to výrazne komplikuje život rodinám, ktoré sa rozhodli obetovať a venovať svojim deťom s často osobitnými vzdelávacími potrebami veľké množstvo svojho osobného nasadenia, ale aj nemalých finančných prostriedkov. Štát by svojou legislatívou mal prispievať ku skvalitňovaniu získaného vzdelania detí, ktorých zdravotné či životné okolnosti znevýhodňujú oproti ich rovesníkom aj vytvorením možnosti individuálneho vzdelávania na druhom stupni.

Nemožnosť získať individuálne vzdelávanie na druhom stupni výrazne negatívne vplyva aj na rodiny s deťmi žijúcimi v malých obciach bez školy a verejnej dopravy, ktorá by im umožňovala získať vzdelanie vo vzdialenejších školách. Pre mnohé rodiny napríklad v okresoch Krupina, Banská Štiavnica, Veľký Krtíš a iných to predstavuje veľký a ťažko riešiteľný problém, ktorý dokážu riešiť často iba tým, že jeden z rodičov sa musí vzdať práce na plný úväzok a vozíť svoje deti zo školy a do školy. Toto samozrejme spôsobuje upadanie mnohých rodín na vidieku do ohrozenia chudoby.

Pri individuálnom vzdelávaní je dôležitý argument či takto vzdelávané deti môžu získať minimálne porovnateľné vzdelanie a zručnosti ako ich rovesníci navštevujúci školy. Táto otázka má dve roviny: vedomostú a socializačnú.

Pokiaľ ide o vedomostný aspekt je dôležité vytvoriť efektívny systém zabezpečovania kvality poskytovaného individuálneho vzdelávania. Takýto systém už vytvoril zákon č. 245/2008 Z.z., čo potvrdzujú aj zistenia Štátnej školskej inšpekcie. Tento systém je potrebné s drobnými zmenami aplikovať aj na druhy stupeň vzdelávacieho procesu. Zmeny sa týkajú polročného preskúšavania, ktoré je podľa doterajšej právnej úpravy komisionálne. Skúsenosti z ostatných 9 rokov ukazujú, že postačuje „obyčajné“ preskúšanie na kmeňovej škole, čo umožňuje škole flexibilnejšie organizovať preskúšavací proces. Druhým bodom je kvalifikačný predpoklad osoby zabezpečujúcej individuálne vzdelávanie. Vzhľadom na skúsenosti zo zahraničia ako aj to, že v individuálnom vzdelávaní nejde o vzdelávanie väčšieho počtu detí na jednom mieste, navrhujeme upraviť kvalifikačné kritérium danej osoby na dosiahnutý II. stupeň vysokoškolského vzdelania.

Nemenej podstatnou zložkou vzdelávania je socializácia detí v kolektívoch. V tejto problematike bolo realizovaných veľké množstvo štúdií hlavne v Spojených štátoch amerických, kde je touto formou vzdelávaných približne 2 mil. žiakov. Na základe troch desaťročí výskumu mnohých sociálnych vedcov (R. G. Medlin, S. White, M. Moore, J. Squires, J. E. Uecker a mnohých iných) možno konštatovať, že výsledky, zručnosti a schopnosti žiakov individuálneho vzdelávania sa neodlišujú od tých nadobudnutých žiakmi bežných základných škôl.

Individuálne vzdelávanie je teda vhodné pre žiakov, ktorí potrebujú individuálny prístup pri výučbe prispôbený ich potrebám. Ide o menšinovú formu vzdelávania a to aj vzhľadom na skutočnosť, že v súčasnosti túto formu využíva menej ako 600 žiakov prvého stupňa na celom

Slovensku. Domáce vzdelávanie obvykle volia rodičia z objektívnych dôvodov ako sú špeciálne potreby dieťaťa, neekonomickosť a neefektívnosť dochádzania do školy vzhľadom na vzdialenosť a dopravné spojenie medzi bydliskom rodiny a školou a časté sťahovanie rodiny.

Kvalitu individuálneho vzdelávania kontroluje kmeňová škola a Štátna školská inšpekcia a pri zistení nedostatkov či pochybení môže riaditeľ zrušiť povolenie na individuálne vzdelávanie žiaka.

V súčasnosti je účinné nariadenie vlády č. 630/2008 Z. z., ktoré hovorí, že normatív na žiaka v individuálnom vzdelávaní je 10 % normatívu na žiaka vzdelávajúceho sa v dennej forme štúdia. Vzhľadom na takéto právnu úpravu nepredpokladáme negatívny vplyv na štátny rozpočet.

Na základe týchto dôvodov sa domnievame, že je dôvodné umožniť individuálne vzdelávanie aj na druhom stupni škôl.